

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-520585-X/2005/PM

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 24 października 2006 r.

**Pan
Zbigniew Ziobro**

Minister Sprawiedliwości

Pragnę poinformować Pana Ministra o zgłaszanych przez obywateli, w kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich listach, problemach związanych z dochodzeniem roszczeń z tytułu tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania.

Przedmiotowe obszary powoływane są na podstawie art. 135 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 129, poz. 902). W myśl przywołanego przepisu, jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu, to dla oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostowni, trasy komunikacyjnej, lotniska, linii i stacji elektroenergetycznej oraz instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej i radiolokacyjnej tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.

Utworzenie takiego obszaru skutkuje powstaniem po stronie właścicieli nieruchomości roszczenia o ich wykupienie lub o wypłatę odszkodowania. Sprawy te zostały poddane kognicji sądów powszechnych. Jednakże, jak podnoszą zainteresowani obywatele, niejednokrotnie nie są oni w stanie ponieść kosztów opłat sądowych, sporządzenia ekspertyz przez biegłych sądowych w przedmiocie wyceny nieruchomości oraz pokryć kosztów ustanowienia pełnomocnika procesowego. Z otrzymywanych przez Rzecznika informacji wynika, iż sądy niezmiernie rzadko zwalniają powodów z obowiązku ponoszenia kosztów procesu i ustanawiania im pełnomocników z urzędu. W związku z tym często dochodzi do sytuacji, iż mieszkańcy zmuszeni są do zaniechania dochodzenia należnych im rekompensat z tytułu ustanowienia obszarów ograniczonego użytkowania. Sprawę dodatkowo komplikuje fakt, iż świadczeń tych można dochodzić w zawitym terminie 2 lat, który rozpoczyna swój bieg w dniu ustanowienia obszaru ograniczonego

użytkowania. Równocześnie, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkoda, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie. Wskazane uprawnienie w praktyce staje się często iluzoryczne, bowiem obywatele w wielu przypadkach nie są w stanie ponieść wydatków związanych z kosztami procesu. W związku z tym możliwość dochodzenia tych dodatkowych roszczeń należy uznać za wielce problematyczne.

W związku z powyższym pragnę przypomnieć, iż art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku *o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.) wymienia enumeratywnie podmioty zwolnione z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych. Wśród nich (pkt 12) znajdują się osoby dochodzące naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w dziale V ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947). Brak jest natomiast analogicznych rozwiązań w stosunku do osób dochodzących roszczeń z tytułu ustanowienia obszarów ograniczonego użytkowania, mimo iż także w tym przypadku mamy do czynienia ze szkodą powstałą w związku z działalnością przedsiębiorstwa, obejmującą swym zasięgiem obszary zamieszkanie przez ludność.

Na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147), zwracam się więc do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia stosownych kroków legislacyjnych i poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o podjętej decyzji.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

ABSTRAKT

W związku z licznymi listami od osób zamieszkujących na terenach, na których, na podstawie art. 135 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 129, poz. 902), ustanowiono obszary ograniczonego użytkowania, Rzecznik Praw Obywatelskich skierował wystąpienie do Ministra Sprawiedliwości. Zwrócono w nim uwagę na fakt, iż utworzenie takiego obszaru skutkuje powstaniem po stronie właścicieli nieruchomości roszczenia o ich wykupienie lub o wypłatę odszkodowania. Jednakże, jak podnoszą zainteresowani obywatele, niejednokrotnie nie są oni w stanie ponieść kosztów opłat sądowych, sporządzenia ekspertyz przez biegłych sądowych w przedmiocie wyceny nieruchomości oraz pokryć kosztów ustanowienia pełnomocnika procesowego. Z otrzymanywanych przez Rzecznika informacji wynika, iż sądy niezmiernie rzadko zwalniają powodów z obowiązku ponoszenia kosztów procesu i ustanawiania im pełnomocników z urzędu. W związku z tym często dochodzi do sytuacji, iż mieszkańcy zmuszeni są do zaniechania dochodzenia należnych im rekompensat z tytułu ustanowienia obszarów ograniczonego użytkowania. Sprawę dodatkowo komplikuje fakt, iż świadczeń tych można dochodzić w zawitym terminie 2 lat, który rozpoczyna swój bieg w dniu ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Równocześnie, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkoda, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie. Wskazane uprawnienie w praktyce staje się często iluzoryczne, bowiem obywatele w wielu przypadkach nie są w stanie ponieść wydatków związanych z kosztami procesu. W związku z tym możliwość dochodzenia tych dodatkowych roszczeń należy uznać za wielce problematyczne.

Wskazano równocześnie, iż art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku *o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.) wymienia enumeratywnie podmioty zwolnione z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych. Wśród nich (pkt 12) znajdują się osoby dochodzące naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego. Brak jest natomiast analogicznych rozwiązań w stosunku do osób dochodzących roszczeń z tytułu ustanowienia obszarów ograniczonego użytkowania.

W związku z powyższym Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o rozważenie możliwości dokonania stosownej nowelizacji ustawy *o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*.

/-/ Piotr Mierzejewski

Specjalista